47 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2710

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

1331 ՄՈՒՇԱՐԻԷՄ 13 — 1912 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 10 — 23

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grande Rue de Pera Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՅԵՏՈ ԿՈՒԿԱԼԱՆԻ ԱՄԷՆ ԳՐՕՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գալաթիա, Գազոզ Ալի Հրոցէսի, Փող 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՈՒՂՂՈՒԱԾ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ՀԱՅՆ ՕՐՊԻՍԻ

Մանկական Էֆքիար

ԱՋԱՅԱԿԱՆ ԱԼՊԱՒԱՔ ԹԻՒՆԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار أرمنيجه يوى غزته
صاحب امتياز اوحانس فريد
دارهجاسى باب عالى جادهسنده نومره 54

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՆԵՐԻԿ	ՏԱՐՈՒ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍԵ.
Հոլովոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Դաւառներու համար	80 »	45	25 »
Ներքսամեայներ	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրչ., մէկէն աւելի ժամուցմանց համար մասնաւոր գայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԾԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ

ԵՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԱՀՐԱՆԴՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ օր մեռաւ Ֆրայէ Բիլսէի Կ. Պոլսոյ Թղթակիրը կը հեռագրէր թէ «Քեամիլ փաշայի ազիատութեան շրջանը կը լրանայ». այսինքն հրաժարիլը մօտ է, որովհետեւ «պատերազմին շարունակութեան կուսակիցները չեն ուզեր որ ինք մնայ, քանի որ խաղաղութեան չափազանց հակամէտ է»։ Մենք այս լուրը չառնինք Վիեննական թերթէն, ինչպէս չառնինք նաեւ ժէոն Թիւրք քոմիթէին նոր գործունէութեամբ ոյժ ատանալու մասին նոյն թղթակցին գրածները։

Եւ չառնինք, որովհետեւ չատ հաստատուն կը տեսնենք Քեամիլ փաշայի դիրքը։

Հիմա, ծերունի վարչապետին այս օրերուս բուռն թափով հայկական նահանջներու բարեկարգութեամբ զբաղիլն ալ ահա այսքանց մէջ է թէ իր դիրքը չատ հաստատուն է, և մասնաւորապէս կ'ուզէ Թուրքիոյ նոր Բէժիմին օրով Հայաստանի համար ի գլուխ հանել բարեկարգութիւնը, զորս չէր կրցած կամ չէր համարձակած Համիտեան բէժիմին օրով, ինչպէս ինքը արդէն իր «Միշատակներ»ուն մէջ կը բացատրէր։

Բայց Անատոլուի դժբախտութենէն, իր մասին ծրագրուած բարենորոգումները ո՛չ միայն ուշ կը մնան, ուշ մնացեր են, այլ գործադրութեան եղանակներն ալ ահա տարօրինակ իրադարձութիւններէ կ'ենթադրեն։ Հրապարակին վրայ չատ մը զրոյցներ կան. հրապարակին վրայ հայկական նահանջներու բարենորոգումներուն նպատակը զանազան ձեւերով կը ներկայացուի։

Մէկ կողմէն ներքին գործոց նախարարը դեռ անցեալ օր կ'ըսէր «Թիքհամին թէ Պետութիւնը պատերազմին գործերով միայն կը զբաղի, և թէեւ կառավարութիւնը մտադիր է բարենորոգումներ ընել, բայց անակ հայ թերթերուն գրածին պէս չէ։ Մեւ կողմէ թերթերը կը ծանուցանեն թէ Անատոլուի բարենորոգումներուն համար օտար, մասնաւորապէս անգլիացի վարչային խորհրդականներ պիտի բերուին Կ. Պոլիս, մինչեւ իսկ Թէվֆիք փաշային հեռագրուեր է եղեր որ պայմանագրութիւնը չուտ վերջացնէ Լոնտոնի մէջ և մարդիկը ճամբայ հանէ։

Երրորդ անգամ ըլլալով, չարաթ իրիկուան յանկարծական, անակնկալ կարգադրութիւնը եկաւ Թունդ հանեց մեր սիրտը. թէեւ ի բարին։ Որովհետեւ ո՞ր սիրտը անոյշ արտիրին մը չուտենար, հպարտութեամբ չուտ որ, երբ Անատոլուի բարենորոգումներուն խօսքը կը լսէ մուտքն կամ հեռուէն։

Նախկին Պատրիարք Օրմանեան Մ. Սապահի խմբագրապետ Բէյէկեան, ծանօթ վաճառական Պատրիկ Կիւլպէնկեան, ծանօթ գրագէտ եւ ծանօթ երեսփոխան, ազգային թէ նախկին պետական, Տօքթ. Տաղաւարեան էֆ.ները կը հրաւիրուին Բ. Դուռ, Հայկական նահանջներու բարեկարգութեան համար։

Ներկայ կառավարութեան բարեացակամ և ներողամիտ ակնարկութիւնները Հայ Մամուլին նկատմամբ՝ այնքան բնորոշ, այնքան յայտնի են որ կը համարձակինք դիտել տալ թէ դարձեալ անորոշութիւն մը կայ գործին մէջ, հակառակ առերեւոյթ պայծառութեան, որով կը չողայ, կ'ըսուի, Անատոլուի բարեկարգութեանց հարցը։ Սրտատրոփ հետաքրքրութեամբ իմացանք վերջին որոշումը, և բնականաբար զգածուեցանք խնդրոյն նոր երեւոյթին վրայ։ Այդ անձերը իրրեւ Հայոց փոխանորդնե՞ր կը կանչուին թէ իրրեւ պետական մարդ։

Ցաւոտի է թէ, խանարելով հանդերձ անոնց ուշիմութեան և համբաւեալ ճարտարմտութեան առջեւ, անոնք Ազգին փոխանորդներ չեն, ո՛չ Պատրիարքէն, ո՛չ վարչութենէն և ոչ Ազգ. ժողովէն «մանաւ» չէ տրուած իրենց։ Պետական մարդիկ ալ չեն, ինչպէս գիտենք, ո՛չ նախկին Պատրիարքը Ծերակոյտի անդամ է, և ոչ մի՛ւներ տիտղոսաւոր թոխէք մը կամ դիրք մը ունին։ Ամէն պարագայի մէջ յայտնի է թէ իրրեւ Հայ կանչուած են, և այս պատճառաւ է որ այս դիտողութիւնը կ'ընենք, որովհետեւ եթէ անոնց հետ կանչուած ըլլային նաեւ Ցոյն, Հրեայ կամ անպաշտօն ուրիշ մարդիկ, ի հարկէ այս դիտողութիւնը չէր արժեր։

Բայց տակաւին կայ.— Եթէ իրրեւ զուտ Հայոց հետ խորհրդակցութեան պէտք կայ Անատոլուի բարեկարգութեան համար, բնական չէ՞ որ Ազգ. վարչութեան հետ ըլլայ այս խորհրդակցութիւնը, մանաւանդ որ Քեամիլ փաշա գրեթէ չաբաթը մէկ երկու անգամ Հայոց Պատրիարքը տեսնելու հանոյքը կը վայելէ, և տեսակցութիւններն ալ միշտ Անատոլուի խնդիրն է։

Իրա՛ւ, մենք կառավարութեան կարգադրութիւններուն բոլոր զսպանակները չենք կրնար դիտնալ բայց ամէն երկիրներու մէջ մամուլը, ինչպէս հոս, ապատ է իր դիտողութիւնները ներկայացնել կառավարութեան։

Եթէ կառավարութիւնը ինք պաշտօնական զեկոյցով մը բարենաճի շնորհ ընել իր կարգադրութիւնները ծանուցանել Անատոլուի մասին, ո՛րքան բարի, ո՛րքան տարպղական գործ մը տեսած կ'ըլլայ կը խորհինք. մանաւանդ «Թիքհամի», «Այէմտար»ի ծանօթ և քիչ մը ալ խառնակիչ հրատարակութիւններէն վերջ։

Այս երկու թերթերուն, մանաւանդ «Այէմտարի խմբագրութիւնը լաւ կ'ըլլայ որ խորհի թէ Անատոլուի բարեկարգութեան հարցին մէջ բոլոր Հայ թերթերը, նկատի առնելով իրենց ազգայիններուն և պետութեան շահերը, բնաւ տարակարծիք չեն, և խոր չեն գներ իրենց տրրբունքներուն մէջ այս մասին։ Հեռուաբար սուտ խօսած եղաւ կամ խաբուեր է թերեւս, յայտարարելով թէ քանի մը թերթեր (որոնք սակայն դեռ չփութացին հերքել իրենց վերադրուածը) այսինչ հայ թերթին հայկական նահանջներու մասին գրածներուն համամիտ չեն։ «Այէմտար» երեւակայութիւնը թո՛ղ ձգէ, և զգոյշ այլեւս աստղերուն հետ խօսելէ։

Ինչպէս ըսինք, կառավարութեան կողմէ այս օրերուս Անատոլուի մասին ձեռք առնուած միջոցներուն վրայ հակառակ մեր բոլոր խարխափումներուն, մանաւանդ չաբաթ իրիկուան անմեկնելի անակնկալին հակառակ, կը սիրենք յուսալ որ Բ. Դրան կողմէ լուրջ ուշադրութեան սկսած է առնուիլ Անատոլուի հարցը։

Այս կերպով կը հերքուի ինքնին «նայէ Ֆրայէ Բիլսէի թղթակցին Բերլէն ղրկած լուրը Քեամիլ փաշայի վարչապետութեան անկայունութեան և բոլոր գործերուն ալ անկայունութեան մասին։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՒ

ՀԱՅ ԴԱՏԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Պալքանեան ներկայ պատերազմը իր գլխու պատճառ եղած արագութեամբ և հրաշքի բնաւորութիւն կրող պատմական անցքերու ցնցող հետեւանքներով, բովանդակ Եւրոպայի և մասնաւորապէս Անգլիոյ մէջ կը քշէ, կը տանի պետական շրջանակներն ու հանրային կարծիքը։ Պետական ամենակենսական խնդիրներ ինչպէս Իրլանդայի Ինքնավարութեան և Հնդհանուր քուէարկութեան հարցերը, իսպառ անչքացած են Պալքանեան տրամի այժմէութեան առջեւ։ Նոյն իսկ ամենաթունդ պահպանողական բեմերը քաղաքական քարոզներու թատերավայր դարձած են կիրակի պաշտամունքներու պահուն։ Ամէնէն յայտնի ապատական հոգեւորականներէն — ինչպէս Մանչէսթրի Եպիսկոպոսը եւայլն — մինչեւ թաղային աննշան քարոզիչը պէտք կը տեսնեն գոհացում տալ հանրային հետաքրքրութեան, խօսիլ օրուան հրատապ խնդրոյն մասին։

Համալսարանական քեմն ալ անմասն չը մնաց այս ընդհանուր խանդավառութենէն, մինչեւ սա տարբերութեամբ որ լուրջ և պատասխանատու Բրոֆէսորներ կը խօսին օրուան խնդիրներու և հետեւանքներու մասին, աւելի շրջահայեաց և դիտական ոգիով։ Ներկայիս կը յիշեմ մէկը միայն։

Լոնտոնի համալսարանին Բաղաքագիտութեան և քաղաքագիտութեան ֆաքիւլթէն մասնաւորապէս կը վայելէ անոր. կառավարութեան հովանաւորութիւնը, նպատակ ունենալով այս վիթխարի կայսրութեան համար պատրաստել քաղաքագէտներ, պաշտօնեաներ, ֆինանսներու, սեղմաւորութեան, վաճառականութեան, ճարտարարուեստի, անտեսագիտութեան եւն. հիւղերու մշակուած մասնագէտներ։ Բրոֆէսորներ միջազգային համքաւ վայելող դիւանագէտներ, խորհրդականներ և ընկերաբաններ յաճախ կը կազմակերպեն դասախօսութիւններ միջազգային խնդիրներու շուրջ։

Պալքանեան պատերազմի առթիւ Պ. Կուչ սկսաւ շարք մը դասախօսութիւններ, առաջին նիւթ վերցնելով «Ապտիւլ Համիտ, և նիւթին մեծ մասը յատկացնելով Ապտիւլ Համիտի դժբախտ զոհերուն, հայերուս։ Պր. Կուչ հեղինակած է քանի մը լուրջ հատորներ ժամանակակից քաղաքական պատմութեան մասին, և անդամ է զանազան Ծրանական և Գերմանական քաղաքական ընկերութիւններու, Միջխորհրդարանական իաղաղասիրական դաշնակցութեան եւն.։ Ինչպէս ըսի, Պր. քանախօսը երէկ սկսաւ իր շարքը «Ապտիւլ Համիտէն։ Համառօտակի ներկայացուց Թուրքերու ծագումը, անոնց յառաջխաղացումը դէպի Եւրոպա, Պոլսոյ գրաւումը, Սուլթան Սիւլէյմանի Գանունիի օրով մինչեւ Վիեննայի հանդիսը, կայսրութեան անեւանական և ընկերական զարգացումը իրենց ոսկեդարուն մէջ (1520 1680), վերջապէս 1680էն Լեհացի Սոպիէսքիի ազակցութեամբ Աւստրիոյ յարձակումը և Թուրքերու նահանջը, և անկէ ի վեր Թուրքերու աստիճանական նահանջը մինչեւ Ապտ իւլ Համիտ։

Պարզեց Թուրք—Պալքանեան տագնապը 1875—1878ին, Պէրլինի վեհաժողովը, 1885ին Արեւելեան Ռումիլիի Պուլկարիոյ կցումը՝ որ ըստ յարգելի բանախօսի կարծիքին, «Անկիրկ ասելու թիւն և ապատ արձիգուց Ապտ իւլ Համիտի մէջ, դէպի կայսրութիւնն բոլոր Քրիստոնեաները, ու յետագայ տարիներու ընթացքին Հայերու մէջ նկատուող քաղաքական և ընկերական վերապրմունքը, իրենց վրայ հրաւիրեցին Համիտի կուտակած զայրոյթն ու կատաղութիւնը։ Պր. Կուչ անցաւ մեր արիւնոտ պատմութեան, բացատրեց մեր ծագումն ու աշխարհագրական դիրքը։ Ինչպէս Մէթէրնիխ սովոր էր Իտալիան որակել իբրեւ պարզ «Աշխարհագրական բացատրութիւն» այդպէս ալ Պ. Կուչ յենելով «իրեն ծանօթ վիճակագրութիւններու վրայ» ցուցնց թէ Հայերը իրենց մայր—հայրենիքին մէջ անդամ ոչ մի տեղ մեծամասնութիւն չեն կազմեր, չեմտեց այն դերը, զոր եկեղեցին խաղցած է մեր ազգային գոյութեան և յարատեւման գործին մէջ։ Ամփոփ կերպով պարզեց Հայերու դրութիւնը նախայեղափոխական շրջանին, անոնց հարստահարութիւնները, որոնք «յանգեցան Սասունի մէջ ընդհարումներու և անոնց ալ հետեւեցաւ առաջին ջարդը։ Մանրամասնօրէն նկարագրեց ջարդերը, Եւրոպական համակարծութեան կառակերգութիւնը և Ուրֆայի եկեղեցիին մէջ 4000 Հայ կիներու և մանուկներու ողջակիզումը յիշելու պարագային արտասուքը կաթեց իր աչքէն, յուզելով նաև հաղարէ աւելի երկսեռ ունկնդիրները։ Ակնարկեց 1896ի Օգոստոսի Օսմ. Պանքայի գրաւման, «Բանի մը Հայ երիտասարդներու կողմէ, որոնց միակ նպատակն էր ի հարկէ անզգամ Եւրոպայի ուշադրութիւնը հրաւիրել դեռ ջարդուող իրենց եղբայրներուն դրութեան վրայ»։ Պժգանքով յիշեց Սասնայի ջարդերը։ «Դարերու փոքրայրկեանէն անցած է այս փայլուն և ճարտար ցեղը որ անաղարտ և անխախտ դեռ պատմութեան բեմին վրայ է այսօր։ Ցանուն ճշրմարտութեան պէտք է ըսել թէ մեր կառավարութիւնը Անգլիան էր միայն որ անկեղծօրէն ջանաց օգնել այս դրբախտ ազգին, սակայն Ռուսիա և Գերմանիա յայտնապէս ընդդիմացան մեր կառավարութեան ջանքերուն»։ Ցոյս յայտնեց թէ երբ արդէն ժամը հասած է լուծելու Սասրեւելեան խնդիրը, Հայերը իրաւունք ունին յուսալու թէ Եւրոպա դիրենք պիտի ապահովէ նորանոր ջարդերու դէմ և «Ձիրենք պիտի դնէ խաղաղիկ քաղաքակրթութեան ճանապարհին վրայ, որու յառաջացման գործին մէջ անոնք պիտի կատարեն իրենց ինկած բաժինը»։

Պր. Կուչ վերջացուց իր բանախօսութիւնը բուռն ծափերու մէջ, խոստանալով Մակեդոնացիներու մասին խօսելու պարագային, նորէն վերադառնալ Հայկական խնդրին։

Ներկայ էին Բարամնթի հինգ անդամներ, Բրոֆէսորներ, երկսեռ ուսանողներ և ազգուական տիկիններ։

(ԱԶԳ)

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Մակեդոնիոյ խնդիրը տարիներէ ի վեր զբաղեցուց Թուրքիան։ Ոչ միայն Թուրքիոյ հապա նաև բոլոր Եւրոպայի անդորրութիւնը խանգարեց այդ խնդիրը և սպառնական վիճակ մը յառաջ բերաւ ամէն կողմ։ Վերջապէս Պալքանեան պատերազմը յառաջ եկաւ։ Պալքաններու հողամասը, պալքաններու ժողովուրդները և մասնաւորապէս այն կողմերը բնակող իսլամաբերը մեծ կորուստներու ենթարկուեցան ու անբուժելի վէրքեր ընդունեցին։ Այսօր ամէն ոք կ'ակնկալեր նոր դիրք մը որոնելու և պալքաններու ճակատագիրը ճշդելու։

Մինչեւ ցարդ այդ նպատակով անվերջանալի պատերազմներ և արիւնալի ընդհարումներ տեղի ունեցան։ Այսօր ամէն ոք կը ցանայ այդ պատերազմներուն և ընդհարումներուն դրդապատճառները վճռականապէս մէջտեղէն վերցնելու։

Եւ սակայն վերջին օրերս պուլկարական մթնոլորտին մէջ երեւան գալ սկսած կարգ մը տրամադրութիւններ ցոյց կուտան թէ Մակեդոնիոյ ապագայի տեսանկիւնով ոչ գոհացուցիչ կարգ մը արդիւնքներ առաջ պիտի գան։ Մակեդոնիա այս պատերազմէն վերջ ալ չպիտի հանդարտի։ Կռիւը և ընդհարումը միշտ տեղի պիտի ունենայ։

Պուլկարիոյ և Մակեդոնիական պուլկարներու ազգային միջավայրին մէջ անդամ հակառակութիւն առաջ գալով կռիւներու տեղի պիտի տայ։

Պուլկարները Մակեդոնիան զուտ պուլկարական հող կը նկատեն։ Մինչեւ ցարդ իրենց զանազան միջոցներով կատարած փրոփականտները և դրդումները պատճառ եղած են որ Պուլկարները այդ այդպէս գիտնան և այդպէս հաւատան։ Պալքանեան պատերազմին սոսկալիք ներկայ արդիւնքէն գատելով Սկիւպ և Մանաստիր Սերպերուն և Սելանիկ ալ Հելլէններուն ձեռքն անցաւ։ Մինչդեռ այդ քաղաքները պուլկարներու գծած պուլկարական Մակեդոնիային մաս կը կազմեն, հետեւաբար և պուլկարական պէտք է ըլլան։

«Պայծառնական Պուլկարիա» նախապէս այս մասին կրնայ համաձայնած ըլլալ իր դաշնակիցներուն հետ։ Պուլկար ազգը և մանաւանդ Մակեդոնիոյ պուլկար ժողովուրդը երբեք չեն կրնար հանդուրժել այս քաղաքներուն պուլկարական Մակեդոնիայէն անջատուելուն։

Առնուած կարգ մը լուրերու նայելով այս քաղաքներուն պուլկար ժողովուրդը պատուիրակութիւններ ղրկելով Սոֆիա նոյն դիրքերուն Սերպերուն և Հելլէններուն չյանձնուիլը պիտի պահանջեն, յանուն Մակեդոնական պուլկար ժողովուրդին։ Նոյնիսկ այս կարգի դիմումները պուլկարական կառավարութեան գլուխմոին է որ տեղի կ'ունենան, ինչպէս կը լսենք։

Մակեդոնիոյ պուլկարներուն այս կարգի պահանջումները բնական է որ դաշնակիցներու միջև անհամաձայնութիւն յառաջ պիտի բերէ և Պալքանեան դաշնակցութիւնն ալ պիտի քայքայէ։ Մենք առ այժմ այդ խնդիրը չենք ուզեր քննել և կը բաւականանք Մակեդոնիոյ վերաբերեալ ուրիշ խնդրով մը զբաղելով։ Այդ ալ Մակեդոնիոյ նոր վարչութեան մասին պուլկար ազգին միջեւ համաձայնութիւն գոյացած չըլլալն է։

Հավասի գործակալութիւնը Սոֆիայէն այս մասին հետեւեալը կը տեղեկանայ.—

«Մակեդոնական պուլկարներ, երկու կուսակցութեան բաժնուած են։ Այս կուսակցութիւններէն մին, Մակեդոնիոյ Պուլկարիոյ կցումը կը պահանջէ, մինչ միւսը կը շարունակէ Մակեդոնիոյ համար անկախ վարչութիւն մը պահանջել։ Կը կարծուի թէ այս երկու կուսակցութիւններուն միջեւ ծագեր անհամաձայնութիւն պիտի ծագի։

Արդէն կը սպասուէր որ Թուրքիոյ վարչութենէն ապատագրուած Մակեդոնիոյ ապագայ վարչութեան մասին պուլկար ազգին մէջ անհամաձայնութիւն ծագի։ Բարիզէն հասած սոյն հեռագիրը ցոյց կուտայ թէ սպասուած անհամաձայնութիւնը արդէն իսկ սկսած է ծայր տալ։

Թէ Պուլկարիոյ, թէ Մակեդոնիոյ և թէ Թրակիոյ մէջ բնակող պուլկար ժողովուրդին պնդումը ճիշդ չէ։ Պուլկարիոյ և թէ Մակեդոնիոյ ժողովուրդին պնդումը ցոյց կուտայ թէ Թուրքիոյ մասկազմող Մակեդոնիոյ և Թրակիոյ հողամասերուն համար ինքնավար վարչութիւն մը ձեռք բերելու լուրջ մտադրութիւն կայ։ Թէ Թուրքիոյ և թէ Եւրոպայի մօտ կատարուած դիմումները այդ արդիւնքը տուին։

Այս պնդումին բուն հոգին իրրեւ թէ «Օսմանեան խառնակ վարչութենէ մը ազատել և բարգաւաճեցնելու» փափաքն էր։ Կարգ մը պուլկարներ, իրենց այս նպատակին իրագործմանը համար Մակեդոնիոյ և Թրակիոյ Պուլկարիոյ կցումը պահանջեցին։ Ուրիշ կարգ մը մարդոց Գալով, ատոնք ալ ապակեղծացում պահանջեցին։

Ոմանք ալ կը պահանջեն որ այդ երկիրները ինքնագլուխ քաղաքական մարմին մը ըլլան և իրրեւ այդ մասնակցին պալքանեան դաշնակցութեան։ (Իտամ)։

ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԲԱՆԱՎԷՃԸ

ԼՈՒԹՖԻ ՖԻԷՐԻ ՊԷՅ ԵՒ ԷՊՈՒՋԻՅԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆ ԴԷՄ

«Թասվիրի Էֆքեարի խմբագրապետը պատասխանելով ԼուԹֆի Ֆիէրի պէյի քննադատութեանց կ'ըսէ.—

«Այն մարդ ազատ է գործելու ուրիշին չվնասելու պայմանով։ Թերթերնիդ կը գոչէք, կը բանաք, վերջին կը դնէք, ձեր աշխարհաշէնացքը կը պարկէք, նոյնիսկ ձեր բանած ճամբուն ամենէն ուղիղը ըլլալը կը պնդէք, այս ձեր գիտնալիք բան է, բայց դուք իրաւունք չունիք այս տեսակ հրատարակութիւններու ժամանակ անհնար մը, կամ կուսակցութեան մը, և կամ անհատ մը ո և է կուսակցութենէն ենթադրելով, անոր վրայ յարձակումներ ընելու։ Որովհետեւ այս աշխարհի մէջ ոչ ոք ուրիշին քմահաճոյքին և կիրքերուն գործիք ըլլալու համար ստեղծուած է։

Դուք կրնաք Իթթիհատին հակառակորդը, նոյնիսկ դաւաճան թշնամին ըլլալ։ բայց այդ հակառակութիւնը անձնական վերածելու, այսինքն ընդհանուր հանգամանքէն անհատական դարձնելու համար ոչ մէկ օրինական և բարոյական հիմունք կրնաք գտնել։

«Զեզի ինչ պէտք թէ այսինչը այնինչը ապաններ, խոգխողեր է։ Եթէ հայրենասէր էք— ինչ որ ձեր վրայ տեսնելով ուրախ պիտի ըլլայինք, որովհետեւ հայրենիքի մասնաւորական զանազանութիւն մէկը կը համարուիք —այսօր ըմբռնելով որ երկիրը այս տեսակ քաներու չկրնար հանդուրժել, կը լռէք։

«Վերջապէս, էֆէնտիմ, եթէ կուսակցութիւններու, մրութիւններու, տեսակներու շուրջ պայքարիլ կ'ուզէք, խընդրեմ ուրիշ դաշտերու զարկէք։ Լաւագոյնը, քանի որ մեր հին օրէնքներու մասին կը խօսիք, զայն մի չանդրադառնաք և սա նշանաւոր խօսքը յիշեցէք. «անհատին արժանիքը յարգանք և պատիւ վայելելուն մէջ չէ, այլ յարգանք ներշնչելուն մէջ։» Ձեր յայտնածներուն մէջ քարոյական օրէնքներու և արժանապատուութեան դէմ կէտ մը ալ կայ. իբրեւ թէ ես «Թասվիրէ-Էֆքեարի» անունը որպէս վաճառականական անուն կը չանգրծեմ։ Սակայն ձեր այս վերագրումը չատ զարմանք չպատճառեր։

«Որովհետեւ այսօր, բոլոր անկողմնակալ և անկեղծ մարդիկ կը հաստատեն որ ձեր մեծապատուութիւնը չորս տարուան սահմանադրական կեանքին մէջ դոյզգոյն քաղաքական կուսակցութիւններու յարելով և նոյն իսկ ներկայ տագնապի օրերուն տակաւին նոր կուսակցութիւններ կազմելով, այսինքն կարգ մը նոր երկպառակութիւններ առաջ բերող ձեր ձեռնարկներով, ամէն բանէ աւելի դիրք և պաշտօն գրաւելու մտահոգութենէն զատ ուրիշ նպատակ չէք հետապնդեր, և այդ պատճառաւ յաճախակի մէջտեղ նետած ձեր խնդիրները հանրութեան աչքին ինչ ձեւի և ինչ դիմակի տակ ալ ներկայանան, ուրիշ չարժաւորիք չունին քայց եթէ անձնական շահի և ապագայի նկատմունքներ։

«Այդ կերպով չատ բնական է որ դուք ալ ձեր դիմացինին ամէն մէկ գործին և չարժումին մէջ չանդիտութիւն կը տեսնէք։ Սա չափը ընենք որ բարեկրթութեան և փոփկանկատութեան օրէնքները ձեզի պէտք է արգիլեն այնպէս ձեր ներքինին վրայ չափուած ամէն հետեւութիւն ըստ բազդի մէջտեղ նետելէ։»

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՎԻ

Շաբաթ օր Լոնտոնի մէջ Հաշտութեան ժողովը ամենէն կարեւոր գումարումը ունեցաւ. բայց երէկ (կիրակի) մինչեւ իրիկուան դէմ տակաւին Թուրք պատուիրակներէն ժողովին արդիւնքին նըկատմամբ Բ. Դուռ ոեւ լուր եկած չէր։ Թերեւս մեր Վերջին Ժամի խմբագիրը կարնայ արդիւնքին նկատմամբ բան մը հաղորդել։ Շաբաթ օր արդէն կէս օրէ վերջ գումարուեր է ժողովը. և Օսմ. պատուիրակներն ալ ուշ ատեր են Բ. Դրան նոր հրահանգները։ Բնականաբար այդ հրահանգները նախապէս կ'ուսումնասիրուին պատուիրակներու կողմէ առանձինն, և ասոր համար ժամանակի կարօտ ըլլալով, հաւանական կը նկատուի որ շաբաթ օր մինչեւ ուշ ատեն պատուիրակները կարող եղած չըլլան ընդհանուր խորհրդակցութիւնները աւարտելու։

Սա՛ ստոյգ է թէ փափուկ կացութեան մը մէջ են գործերը։ Բանի որ օսմ. կառավարութիւնը անդառնալի է Էտիրնէն պահելու իր որոշման վրայ, և քանի որ, գոնէ Սոֆիայէն եկած հեռագիրներուն նայելով, պուլկար պատուիրակներն ալ իրենց կառավարութենէն հրահանգ ստացած են անդառնալի մնալ Էտիրնէն պահելու իրենց որոշման մէջ, կը հեսնի թէ Լոնտոնի հաշտութեան բանակցութիւնները երրորդ նիստին (շաբաթի) մէջ իսկ ծանր արգելքի մը պիտի հանդիպէին։ Ասկէց զատ, Էտիրնէի խնդիրը հիմա չուտափոյթ լուծման մը կարօտի։ Թերեւս Պուլկարները և միւս դաշնակիցները յետին միաքով մը առ այժմ ձգձգել ուզեն այդ քաղաքին կցումեան վերջնական ձեւը. բայց որովհետեւ քաղաքը պարենաւորումի կը կարօտի անհրաժեշտաբար, յայտնի է թէ օսմ. պատուիրակները ուրիշ ոեւէ խնդրի անցնելէ առաջ, պիտի պահանջեն որ Կ. Պոլսոյն պարենաւորուի Էտիրնէն։ Պուլկարները, եթէ զայն գրաւելու որոշումին անդառնալի է, ի հարկէ պիտի քնդդիմանան, և ահա այն պարագային յայտնի է թէ բանակցութիւնները օ՛րքան խախուտ և փուտ գետնի մը վրայ կը մնան։

Դեսպանական ժողովին գալով, անիկա կարեւոր գործ մը գոնէ (մնցուց) իր երկու նիստերէն ետքը ցրուեցաւ մինչեւ Ծնունդի վերջը։ Այս գործը Ալպանիոյ անկախութեան հարցն էր, որ լուծուեր էր ինքնաստ Ալպանացիներուն, և Տիրութիւններն ալ վաւերացուցեր են իրենց Լոնտոնի դեսպաններուն այս կարգադրութիւնը։ Եւ Կ. Պոլսոյ ասարիական դեսպանն ալ անցեալ օր Բ. Դրան գալով այս իրողութիւնը ծանոյց վարչապետ Քէամիլ փաշայի։ Աւստրիոյ դեսպանին այս փութկոտութիւնը դժուար չէ ըմբռնել, որովհետեւ ամէն ոք կասկած ունի հիմա թէ հաշտութեան բանակցութիւնները պիտի չյաջողին, Աւստրիա հարկաւ կը փութայ... իրրեւ կատարուած իրողութիւն ճանչցնել Բ. Դրան Ալպանիոյ անկախութիւնը, այժմէն զատելով զանձն խզուած բանակցութիւններուն յաջողցող նոր թշնամութենց ապագայ իրագործութիւններէն։ Կ'ըսուի թէ Աւստրիա խորհուրդ տուեր է Բ. Դրան, որ, Տրիպոլիսի համար ըրածին պէս, սուլթանական իրաւէ մը հանէ Ալպանիոյ ներքին ինքնավարութեան հաստատ։

Ձեզ կարծեր որ Բ. Դուռը պատճառ ունենայ փութալու այս մասին. դէմ Աւստրիոյ չափ աճապարելու պատճառ չունի։

Այս անցած դարձածներէն կ'երեւի թէ Աւստրիոյ և Սերպիոյ միջեւ կասկածուած պատերազմին, Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ ո՛չ նուազ դէպ կերպով ձգտուած կացութեան վերջ մը զտնուած եղաւ Լոնտոնի մէջ։ Ասիկա միջազգային առաջին քայլն էր որ առաւ Եւրոպա պալքանեան պատերազմին առթիւ։ Այս պատճառով իսկ բանակցութենց իրագործմէն վերջ ըլլալիք բաները ինչ ձեւով ալ տեղի ունենան, Եւրոպա պիտի չկրնայ պահել այն չէզոքութիւնը, զոր ցարդ պահեց։

***

«ԱԳՊԱՀ»ի ԵՐԼԿՍ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Վիեննա, 21 Դեկտ.— Դեսպանաժողովի բանակցութիւնները Ծնունդի տօ-

ներուն պատճառաւ պիտի դադրին մինչև Դեկտ. 30։ Լոնտոնէն տարուած հեռագիրներու համեմատ դիւանագիներու մէջ համաձայնութիւն գոյանալու վրայ է, և հետեւաբար պատերազմի պատուաթիւնները երբ յայտնին հաշտութիւն կնքելի, վախ չկայ որ Մեծ Տէրութեանց միջև Պալքանեան լուծման մասին վէճեր ծագին։ Բայց եթէ պատերազմը վերսկսելու ըլլայ, չի գիտցուիր թէ կացութիւնը ինչ ձեւ պիտի առնէ։

Վիեննա, 21.— Կարեւոր տպագիրէ մը առնուած տեղեկութեան մը համեմատ թշնամութիւնը Նորին պիտի սկսին, քանի որ հաշտութեան բանակցութիւններու առնն կարելի եղած չէ համաձայնութիւն յառաջ դալ։ Վիեննայի թերթերը այսօր կը գրեն թէ օսմ. կառավարութիւնը այս հաւանականութեան հանդէպ կատարեալ փութով և արագութեամբ պատրաստութիւններ կը տեսնէ։

ԳԱՐԱՏԱՂԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննա, 21.— Բեղերսպուրգէն հեռագիրը կը հեռագրեն.— «Բէկ» լրագրին Բաֆարոյէն առած տեղեկութեան համեմատ ցարդ կատարուած պատերազմները Սեւ Լեռնցիներու համար ընդհանրապէս անպատասխան եղած են։ Ստուգուած է թէ Սեւ Լեռնցիներու Նիքշոր մուտքը անկարելի դարձած է։ Սեւ Լերան քանակը փոքրացած է, և Սեւ Լերան կառավարութիւնը կը դիմանայ միայն սահմանագլուխի ձգումով։ Ժողովուրդին մէջ խոր դժգոհութիւն կը տիրէ, և զրոյց կը շրջի թէ Նիկոլայ Բէյդրովիչ Հաշտութիւնը պիտի իմայ։

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍԱՐ

Վիեննա, 21.— Թերթերը կը գրեն թէ կազմուելիք Ալպանիոյ ինքնօրէնութեան համար բաւական աւելի թեկնածուներ կան։

ՌՈՒՍԻԱ Կ'ԱՊՍԻ ԻՐ ՀԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԱՐՁԱԿԵԼ

Վիեննա, 21.— Դրեթէ բոլոր լրագիրները այսօր կը խօսին Ադրիատիկի նաւահանգստի խնդրոյն պատճառաւ գոյութիւն ունեցող Աւստրեւսերպ վէճին կարգադրման վրայ։ Մամուլը մեզմ լեզու մը կը գործածէ։ Սերպիա կը բաւականանայ Շէնքիրի չէզոք նաւահանգիստի մը վերածումով։

Աւստրեսերպ վէճին կարգադրման հեռեւանքը Ռուսիա սկսած է արձակել Աւստրիոյ սահմանագլուխին վրայ հոմարիրմած իր զինուորները։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

ԲՈՒԱՆԴԷԱԼԻ ՃԱՌԸ

Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ ապրի օր Վայ չպակաս և Արտաքին գործերու Նախարար Բուանդարէ երկար ճառ մը խօսեցաւ Արտաքին գործերու վրայ։ Ատենախօսը յայտարարել թէ պատերազմիկներու պատերազմիկներուն, ինչպէս նաև Լոնտոնի դեսպանախորհուրդին անդամներուն միջև կատարուած բանակցութիւնները տակաւին հրապարակութեան արուելու ատենին չեն հասած։ Ա. սու հանդերձ կառավարութիւնը պարտք կը զգայ Երեսփ. Ժողովին տեղեկութիւն տալու քաղաքականութեան ընդհ. ուղղութեան մասին։

Մենք ուզուսմասիրեցինք Պալքանեան միջադէպի մը առաջքն առնելու, համար բոլոր կարելի եղած միջոցները։ Ապրիլ ամիսէն տեղեկութիւն տուինք որ Պալկարիա և Սերպիա միացած են դաշնագրով մը, որուն տրամադրութիւնները և իմաստը գաղտնի պահուեցան։ Բայց մենք արդէն լուրջ կասկածներ սկսանք գոյացնել ընդհանուր դաշնակցութեան մը մասին։

Պ. Բուանդարէ մասնաւորապէս յիշատակեց հայաստեան պահանջութեան համար իր կատարած ջանքերը (բուռն ծափահարութիւններ)։

Աւստրիա յանձնարարեց Թուրք կառավարութեան ապակերդնումն դրութիւն մը։

Պ. Բուանդարէ այն տեսն Բերլերսպուրկ կը գտնուէր։ Անիկա եկեւ ընդունեց այս տեսակէտները, բայց և այնպէս դէպքերը իրարու արագաբար յաջորդեցին։

Առնախօսը ըսաւ. «Ռուս կառավարութեան գործն կերդ վ ժամանակեցինք ինչ որ դիւրացուց անոր դործը և պատճառ եղաւ որ Ռուսիան չափաւոր քաղաքականութիւն մը ցոյց տայ։ Պ. Բոլվիցկի վերջերս Տուման մէջ կատարած յայտարարութիւնները ատոր ապացոյցն են։

Մենք միշտ համաձայն ընթացանք Անգլիոյ հետ և սկիզբէն ի վեր աշխատեցանք որ բանակցութիւնները լաւ ճամբու մէջ դրուի։ Ռուսիոյ և Ծնդլիոյ հետ համաձայնելէ վերջ միայն առաջարկեր ընդունեցինք։ Մեր կատարած ձեռնարկները անոգուտ չեղան և բոլոր մեծ պետութիւնները իրարու հետ հաշտեցնելու ջանքերը իրարու հետ հաշտեցնեցին խաղաղասիրական միեւնոյն նպատակակիցներ։ Ամենքս խորհեցանք միջադէպ առնելու համար նախակել և առաջարկեցինք որ հոդային ենչանախնդրութեան հիմին վրայ միջնորդութիւն կատարենք։ Պալքանեան պետութիւնները հակասեցան մեր մտադրութիւններ և երախտագէտ եղան մեզի։

Պ. Բուանդարէ իրաւասութիւն ունի Ֆրանսայի յայտարարելու որ Ա. սարեւ հոնդարական կառավարութիւնը պաշտպանելու հարդած է իրեն թէ ոչ։ Երկրակալական ձգտում չէ ունեցած։

Նոխարարը չնորհաւորեց Բրիտանական կառավարութիւնը Ֆրանսայի հետ խորհրդակցելէ վերջ դեսպաններու խորհուրդ մը հաւաքելու ծրագրին նախաձեռնարկը ըլլալուն համար և պարզեց թէ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը որքան իրաւասութեամբ և ինչքան մեծ փորձառութեամբ կը մասնակցի այդ դեսպանախորհուրդին։ Կառավարութի նոներ, յարեց, Ալպանիոյ ինքնավարութեան ճանաչումին և Ադրիատիկի Սերպ նաւահանգիստի խնդիրներուն շուրջ լրջօրէն համաձայնած են իրարու հետ։ Սերպիա կը կարծուի որ պիտի ընդունի բոլոր մեծ պետութիւններու հակակշռին ենթարկուած Ալպանիոյ մը ինքնավարութեան վերաբերող պայմանները։ Այսպէսով ընդունուած եղաւ որ Սերպիոյ ստանալիք նաւահանգիստը ապատ և չէզոք նաւահանգիստ մը պիտի ըլլայ և որ միեւնոյն ներպապանն հակակշիռին ենթակայ միջազգային երկաթուղիով մը Սերպիոյ հետ կապուած պիտի մնայ։ Այդ երկաթուղին թրանզիթի դրութեամբ առեւտրական ապրանքներ և ռազմանիթ ալ պիտի կրնայ փոխադրել։ Սերպիա պիտի օգտուի մաքսային անկախութենէն։ Այս կարգադրութեան իրագործումին զալով, մենք պիտի աշխատինք տալն կալելի դիւրութիւններ ընծայելու Սերպիոյ, անոր ապրիլ և շնչել կարենալուն համար հարկ եղած երաշխիքները ընծայելով։

Պ. Բուանդարէ յետոյ հաշտութեան բանակցութիւններու խնդրին մասին խօսելով բաւ.—

Թէ այս հաշտութեան բանակցութիւնները ինչի՞ պիտի յանգին։ Առ այժմ չատ կանուխ է կարծիք մը յայտնելու համար։ Վաղուան գաղտնիքն է այդ։

Եթէ երբեք դժբախտութեան մը երեսէն խզում մը յառաջ գայ, Երոպայի դերը այդպէսով չաւարտիր տակաւին։

Ապառնաբար Երոպա չի կրնար անտարբեր մնալ թշնամութիւններու վերսկսումին հանդէպ որ այս անգամ ընդհանուր ադէտի մը տեղի պիտի կրնայ տալ։ Երոպա իր միջամտութեան նախկին ծրագրին պիտի վերադառնայ, բաց մեր տրամադրութիւններ խաղաղասէր են, և թշնամութիւններու սկսումէն ի վեր միշտ կրկնած ենք մենք մեր այս բաղձանքները և որոշած ենք ամէն գնով պաշտպանել զանոնք, պահել Արեւելքի մէջ հաստատուած ֆրանսական ուսանութիւնները և ամէն գնով աղատել այն նուիրական և անմերձենալի որբութիւնը որ կը կոչուի Ազգային պատիւ։

Մ. ԲՈՒԱՆՔԱՌԷԻ ՆՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բեռլին, 21 Դեկտ.— Մ. Բուանքարէ ներկայիս առնլ Պալքանեան դէպքերու մասին նոր յայտարարութիւններ ըրաւ և բաւ.—

Ֆրանսա իր դաշնակիցներուն հետ Ռուսիոյ և Անգլիոյ գործակցութեամբ խաղաղասիրական ազդեցութիւն մը ի գործ պիտի դնէ, տանց գրգռելու միւս տերութիւնները։ Բաւական ծանրակշիռ դէպքերու առջև կը գտնուինք։ Արեւելեան խնդիրը Ֆրանսայի տեսակէտներուն համապատասխան կերպով մը կարգադրուելու վիճակին մէջ է։

Ատենախօսը ապա յարեց.— Պալքանեան երեսը կ'ապրի իրականութիւն մը դառնալ, զոր համակրութեամբ կը դիտէ Ֆրանսա։

Պալքանները Սերպերուն, Պուլկարներուն, Յոյներուն և Սեւլեռնցիներուն համար, անաւասիկ արդարարի միակ լուծումը որ մեծ երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ։ Թուրքիա պիտի պահպանէ բաւականաչափ կայսրութիւն մը, ու պիտի կրնայ կատարեալ ներդաշնակութեամբ ապրիլ մեզի հետ, որովհետև մենք անոր հանդէպ բացարձակ չէզոքութիւն պահեցինք։ Ասոնց մեծամասնութեամբ պիտի լսէ իր հրապատակութեանակ գտնուող ժողովուրդներուն ձայները։ Դալով մեզ, մենք յարգել պիտի տանք Լիբանանի և Սուրիոյ մէջ մեր ունեցած շահերը։

Որոշած ենք մենք Սարոյ մէջ պահպանել Թուրքիոյ հողային ամբողջութիւնը, պայմանաւ որ մեր շահերն և ոչ մէկ վտանգի ենթակայ ըլլայ։

Եթէ հաշտութիւնը չկնքուի և պատերազմը վերսկսելու ըլլայ, նոր ձեւ նարկներ պիտի ընենք հաշտութեան համար։

Մ. Բուանքարէ աւարտեց իր խօսքը ըսելով որ Ֆրանսա պատրաստ է պաշտպանելու Արեւելքի մէջ ունեցած շահերը և ֆրանսական անունին արժանապատուութիւնը։

Մ. Բուանքարէի յայտարարութիւնները վերջացան բուռն ծափահարութիւններու մէջ։

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

Գարսիկ դեսպանը այցելեց Բ. Դուռ Գարրիէլ էֆ. Նորատունկեանի, և տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոր հետ Թուրքերէպարիկ ասանանգուլի խնդրոյն մասին։ Կը յուսացուի որ այս խնդիրը մօտերս երկու կողմին համար նրպատաւոր լուծում մը պիտի ստանայ։

*** Բ. Դուռը այսերուան համար հրաւիրեց Լիբանանի պաշտպան տէրութիւններու դեսպանները ստորագրելու համար Լիբանանի հիմնական կանոնագրին վերաբերեալ բրոթոքոլը և կառավարիչին անուանման մասին կարծիքի փոխանակութիւններ ունենալու համար։

*** Ներքին գործոց նախարար Բէյլիտ պէյի նախագահութեան տակ յանձնաժողով մը նիստ գումարեց երէկ և դրաղեցաւ երկրին վարչական ձեւին մէջ կատարուելիք բարեփոխութիւններու խնդրով։

*** Հաւատի աղբիւրէ լուր կը ստանուի թէ հ'ղէն նաւատորմը վերջին նաւամարտէն ի վեր անգամ մը ալ չէ երեւցած Տարտանէլի նեղուցին մօտերը։ Ասոնի օր Քիսոն առնիւ երեւցեր են միայն Ամբէցիս դրանաւորը և ուրիշ թորփիլնաւ մը։

*** Բուլմարէն եկող պաշտօնեաներու Նոյեմբերի ամսաթիւակները նախարարաց Խորհուրդին որոշումով պիտի վճարուին։

*** Եւրոպական նախարարութեան հրատարակած վիճակագրութենէն կ'երեւի որ 1328 տարուց առաջին ամիսը տէրութեան ընդհ. հասոյթը 1327 տարուց նոյն ամսուան հասոյթէն 217,883,334 ղրշ. աւելի եղեր է։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Դեկտեմբեր.— Թաղաւորը Պրքինկէմի պալատն մէջ ընդունեց Օսմանեան և Պալքանեան պատուիրակները, ուր անոնք մնացին կէս ժամու չափ։ Սըր Էտուարտ Կրէյ զանուեցաւ Սպիտակ Սրահին մէջ տեղի ունեցող ընդունելութեան։ Թագուհին ներկայ չէր։ Բերքանգիլը պատուիրակութիւնանդամները ընդունուեցաւ Թագաւորին կողմէ որ պատշաճաւորներուն ձեռքը սեղմեց և բարեկամաբար խօսեցաւ անոնց հետ։

ԼՈՆՏՈՆ 21 դեկտ.— Պ. Տանէֆ այսօր Ճաշի աւստրիական դեսպանատան մէջ։ Օսմանեան պատուիրակները ներկայ գտնուեցան Վէնիզելոսներ քաղաքամարին կողմէ իրենց ի պատիւ Օթոմանիլ Բիլիպի մէջ տրուած ճաշին։

ԼՈՆՏՈՆ 21 դեկտ.— Թիւթէրի գործակալութիւնը կը տեղեկանայ թէ Բ. Դրան իրաւակա խորհրդական Ապրոէֆէնտի որ Ցունաստանի պատուիրակներուն դեսպանախորհուրդի ընդունելու և էսիրնէի պաշար տուելու խնդիրներուն չուրջ օսմ. կառավարութեան հրահանգները հաղորդելու համար երէկ Լոնտոն ժամանեց։ Թրքական շրջանակներու մէջ լուութիւն կը պահուի քննարկակապէս այս հրահանգներու մասին։ Ասոր էֆ. քանակցութիւններու ամբողջ տեւողութեան ընթացքին պիտի ընկերանայ օսմ. պատուիրակներուն։

ԼՈՆՏՈՆ 21 դեկտ.— Ժամը 6ին, երկու ժամ տեւող նիստ մը վերջ հաշտութեան դեսպանախորհուրդը դարձեալ յետաձգուեցաւ։ Օսմանեան պատուիրակները էսիրնէի պաշար տրուելը պահանջեցին, յայտարարելով թէ այդ պահանջը համաձայն է մարդկութեան սկզբունքներուն։ Թուրքերուն պահանջը դաշնակից պետութիւններուն կողմէ նպաստաւոր ընդունելութիւն չգտաւ։ Դաշնակիցները յայտարարեցին թէ առանկ պայման մը նշանակուած չէր զինադադարին մէջ։

Դէպքերու ստացած այս կէտնուն հանգամանքը պատճառ եղաւ որ Կ. Պոլիսէն նոր հրահանգներ ստանալու հարկ տեսնուի։

Հաշտութեան դեսպանաժողովին յառաջիկայ նիստը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի ցերեկ, ժամը 4ին։

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Դեկտ.— Թիւթէրի գործակալութեանը կը տեղեկանայ թէ Թուրք պատուիրակները հեղէն պատուիրակներու դեսպանաժողովին ընդունուելուն իբր պայման առաջարկած են պաշարուած քաղաքներուն պարենաւորումը։

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Դեկտ.— Հաշտութեան դեսպանաժողովին մասին հրատարակուած պաշտօնական յայտարարութիւն մը կ'ըսէ.

«Այսօրուան գումարումը տեղի ունեցաւ Սեւ Լերան առաջին պատուիրակ Մուշքովիչի նախագահութեան տակ։ Օսմանեան պատուիրակութիւնը Ցունաստանի հետ եւս բանակցութեանց կարենայ սկսելու համար պայման դրաւ էսիրնէի պարենաւորումը։ Պալքանեան պատուիրակներ յայտարարեցին թէ այդ խնդիրը արդէն իսկ կարգադրուած է զինադադարով և թէ այդ կէտը ոչոյել Դեսպանաժողովին իրաւասութեան չպատկանիր։ Այս նոր կացութեան առնչութեամբ օսմանեան պատուիրակներ որոշեցին դիմում ընել իրենց կառավարութեան։

ԼՈՆՏՈՆ, 21.— Թիւթէրի գործակալութիւնը կ'ըսէ. «Կը հաստատուի թէ օսմանեան պատուիրակները մարդկութեան չահուն տեսակէտով պահանջած են որ պաշարուած քաղաքները պարենաւորուին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՄԷՀԷՄԷԴ ՓԱՇԱՅԻ ՇԷՐԻՖԻՆ ԵՒ ԷՄԻՐ ՇԷՐԻՖԻՆ ՊԷՅԻ ՀԵՏ

«Օսմանիշէր Լոյտ»ի խմբագիրներէն մին տեսակցութիւն մը ունեցաւ Եգիպտոսի Օրէնսդրական ժողովին նախագահ Մէհէմէտ Շէրիֆի փաշայի հետ, որ Բերբերայի մէջ Օսմանցի չատ մը երեւելիներու հետ միասին ժողով գումարելով «Վերանորոգումի կուսակցութիւն մը կազմած էր։ Ահա թէ ինչ կ'ըսէ Մէհմէտ Շէրիֆի փաշա իր կազմած ծրագրին մասին.—

Մենք քաղաքական նպատակ չենք հետապնդեր։ Ես իսկ ոչ Միութենական, ոչ Իթիլաֆական, ոչ այլ ուրիշ ոեէ քաղաքական կուսակցութեան մը անդամ եմ։ Ես բարի Իսլամն եմ։ Արդէն խնդրոյ առարկայ եղող մեր կուսակցութիւնը ինչպէս քաղաքական նշանակութիւն կրնայ ունեցած ըլլալ երբ իր մէջ կը պարունակէ Կիւմիւշիսիցի Իսմայիլ պէյի, Եուսուֆ Շէֆիֆան պէյի և Շէխ Խալիլ Մուսթաֆա պէյի նման մարդիկ։

Մեր ընկերակցութեան նպատակն է, չարունակել փաշան, ինչպէս արդէն դուք ալ գրած էք, մատուցանելու գիտի վրայ գործունէութիւն մը գտնելիք հետեւանքները բոլոր Իսլամներուն և մասնաւորապէս Օսմանցիներուն համար, հարկադրուած կ'զգամ ինքիսնս այնասելու մը եղբայրներուն բարոյապէս բարձրանալուն։

Այս առթիւ Իմիր Շէքիպ պէյ աւելացուց.—

«Մեր սիրտերը ինչպէս կրնան չարիւրել տեսնելով 20 միլիոն Արաբներ որոնք պատրաստ են մեր հայրենիքին համար կռուելու և որոնք սակայն տիւնները պէս արգելափակուած են երկաթէ վանդակներու մէջ։ Բոլոր ասոնք ապատութեան հետեւանքներն են։ Ոչ երկաթուղի կրցանք չենել և ոչ ալ ուրիշ բան։ Հիմա միայն, երկու ամիս վերջ, կրցան հանել հաղարաւոր Արաբներ որոնք հայ ենիքը պիտի պաշպանեն։

«Մեր Նպատակն է, չարունակեց Շէրիֆի փաշա, բոլոր Իսլամները զարգացնել և քանալ անոր աչքերը։ Արաբներուն, Թուրքերուն, Ալպանացիներուն և բոլոր Իսլամ ազգութիւններուն պէտք է նոր բաներ սորվիցնել, Իսլամական կրօնքի հիման վրայ։ Որովհետև իմ կարծիքովս Իսլամները զարգացնելու համար կրօնքի դիմելէ ուրիշ ճար չկայ։

Մէհմէտ փաշա Շէրիֆի չնորհակալութիւն յայտնեց «Օսմանիշէր Լոյտի, Իսլամական աշխարհին հանդէպ ցոյց տուած համակրութեան համար և իր, Էմիր Շէքիպ Արսլանի ու Քեամիլ Ճէլալ փաշայի ստորագրութեամբ Եգիպտոսի կարմիր մատիկին կողմէ Անգլիոյ արտաքին գործերու Նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյի ուղղուած հետեւեալ հեռագիրը ցոյց տուաւ անոր.—

«Եգիպտոսի կարմիր մատիկի յանձնախումբս կը բողոքէ Պուլկարներու, Յոյներու և Սերպերու կողմէ Սելանիկի մէջ և այլուր ի գործ տրուած հաստատութիւններուն դէմ։ Եգիպտոսի կարմիր մատիկի յանձնախումբը անգլիական դրօշակ կրող չոգենաւ մը պիտի ղրկէ Սելանիկ, Սելանիկի հիւանդանոցին մէջ անօթութենէ մեռնելու դատապարտուած հիւանդ վիրաւորները Կ. Պոլիս փոխադրելու համար։

ՌՈՒՍԻԱՅՈՅ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Աւստրիական դեսպանուհի մարքիզուհի Բալլավիչինի որ պատերազմին սկսելէն ի վեր մեծ անձուիրութեամբ մը կը խնամէ Թաշքրչայի զօրանոցին մէջ իր պատուական հսկողութեան յանձնուած վիրաւոր օսմ. զինուորները, Կ. Պոլսի վերջին օրերս անցուցած ծանր ու տագնապալից ժամերուն իրրեւ յիշատակ պիտի «քօքա տոներ պարատուել տուած է որոնց վրայ «Ինանիթէթ հրվէթ» արձանագրութիւնը կայ։ Այդ արձանագրութիւնը պիտի զարդարէ կուրծքը բոլոր անոնց, որոնք կը չանագրգռուին վիրաւորներու վիճակով։ Քօքրտներու իրաքանչիւրին գինն է հինգ դահեկան և պիտի վճառուի ի նպաստ Թաշքրչայի հիւանդանոցին, որուն ծախքերը մեծ համեմատութիւններ տուած է այս միջոցին։

ՀԱՅՈՒԼԻԿՈՆԵՐԸ ԿԸ ՏԵՆՆԱԴԱՏՆԵՆ ՀԵՆԼԻՇՆԵՐԸ

Սոֆիայէն դեկտ. 9 թիւով կը գրեն «Բէօյնիչէ Զայթունկ»ի.— Պուլկարները այսօր պատերազմի միջոցին իրենց ցոյց տուած ռազմավարական կարողութիւններ տեսակիցէն ջնջագտուելի ո և կողմ չունին։ Բնական է որ որ մը երբ խաղաղութիւնը վերանաստատուի կարլ մը թերութիւններ երեւան պիտի դան, բայց առ այժմ ոչ ոք չի քննադատեր։ Հելլէն բանակին գալով պաշտօնական յայտարարութիւնները անդադար դաշնակից յոյներու յաղթութիւններէն կը ճառեն։ Յոյները Ֆրանսայի սպաներու դեկավարութեան տակ նշանակալից յաջդիմութիւններ բրած են նախ կազմակերպութեան գործին մէջ և յետոյ պատերազմական կարգադրութիւններուն մէջ։ Կրետէէն կանչուած վարչապետ Վէնիզելոսը ապահովցուց Զօր. Խուսի զինուորական բարենորոգչական յանձնախումբին որ այս հին դաշտին մէջ գործունէութեան անապին ասպարէզ կայ։ Վէնիզելոս իր ամբոխ ձեռքով ճնշեց սրճարանները կեանքին և խորհրդարանական կերտիներուն վարժուող ժողովուրդը։ Յոյները Ֆրանսայի զօրավարներուն ձեռքին տակ պատերազմական զինուորական վերանորոգումի գործին։

Պուլկարիա բոլոր ասանք դիտեց և կամաց կամաց համոզուեցաւ որ Թուրքերուն դէմ մղուելիք պատերազմի մը մէջ Յոյները չատ լաւ օգնականներ պիտի կրնան ըլլալ, հոգ չէ թէ նուազագոյն թիւով։ Վէնիզելոս ինքն իսկ ամէն կարելի եղած ջանքերը ըրած էր պատերազմի առեն լաւ պատրաստուած եւ լաւ զինուած ու կարգի սպաներով չրջապատուած 110,000 հոգինոց բանակ մը կազմակերպելու։ Բանակին առաջին զիծին համար 85,000 հոգի նշանակուած էին։

Ամէն բան պատրաստ էր։ Տակաւին յայտնի չէր թէ ինչ ոյժ այդ թիւը կարելի պիտի ըլլա՞ր գոյացնել թէ ոչ։ Յոյները իրենց առջեւ երկու թնական ռազմավայր ունէին, որոնք միասին առնելով երկու օսմանեան գաւառներու հողամասը կը կազմէին։ Մէկը արեւմտեան կողմի Եպիրոսը և միւսն ալ արեւելեան Թեսալիա։ Մակեդոնական հողամասն էր։ Տեսանք որ Յոյները մանաւոր եռանդով դէպի արեւելեան ռազմադաշտը կը հրամանները մէջ, որոնք թէրդեանի այս էնթրիկներուն մէջ կը տեսնեն քայլ մը դեպի լաւագոյնս։

Երբէ բաւական ծանր վէճեր ծագեցան Սագրզ Աղանի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, այն ատենեան որ ուսումնութիւնը սարսուեցաւ միշամաել։ Եկեղեցիին մէջ վարդապետ հայերը երբ պիտի ծանուցանէին թէ նոր տոմարին համաձայն չորեքշաբթի օր Մնունդը պիտի տօնուի և ժողովուրդը եկեղեցական արարողութեանց ներկայ գտնուի, ժողովուրդը հակառակեցաւ և թող չուզեն կղերին որ այսպիսի ծանուցում մը ընէ։ Եկեղեցւոյ բակին մէջ ալ երբ վարչական ժողովին յայտարարութիւնը կը փակցուէր, քանի մը հոգիներ արգիլել ուզեցին, ասոր վրայ ժողովուրդին մէջ ծանր վէճ մը ծագեցաւ կռուփի հարուածներ ալ փոխանակուեցան։ Վարչական ժողովին հրատարակած յայտարարութիւնը հետեւեալն է, որ երբէկ բաժնուեցաւ ժողովուրդին հայ հռոմէական բոլոր եկեղեցիներու մէջ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

Անցեալ Նոյ. 25ին, Կիրակի առաւօտ, եկեղեցիներու մէջ ազդարարուեցաւ թէ, որոշուած է հետեւեալ երկուշաբթի օրուընէ սկսեալ Գրիգորեան (Նոր) տոմարը գործածել, և մեր եկեղեցական տօնախմբութիւններն քան այնմ կատարել։

Ժողովս բնականաբար չէր կրնար անտարբեր մնալ այս բոլորովին նոր եղելութեան հանդէպ, որ խոր յուզմունք պատճառած է հասարակութեանս մէջ. հետեւաբար երկարօրէն խորհրդակցեցաւ այս յոյժ կարեւոր խնդրոյն վրայ, և,—

Նկատելով որ դուա ընկերական և քաղաքային հանգամանք ունեցող սոյն խնդրոյն մէջ ո՛և է փոփոխութիւն ներմուծելու համար հարկ անհրաժեշտ էր կարծքն առնել նաեւ ազգին, խորհրդակցելով անոր օրինաւոր ներկայացուցիչներուն հետ (ինչ որ անկարելի պիտի ըլլար ներկայ պայմաններու մէջ)։ որով եղածը լոկ քմահրն կարգադրութիւն մըն է։

Նկատելով որ այն թեմերուն մէջ, ուր նոր տոմարի գործածութիւնը չէ ընդունուած, Հասարակութիւնս փոքրամասնութիւն կը կազմէ. և ընկերական և տեւեւտրական տեսակէտով սիրա կապակցութիւն սնի ոչ կարողանէ և չառ աւելի բարդութիւն քրիստոնեայ հասարակութեանց հետ, որք տակաւին հին տոմարով կ'ընթանան, որով այս յեղաշրջումը նիւթական մեծագոյն պատճառ պիտի ըլլայ մերոյնոց։

Նկատելով որ, եթէ թեմերն ոմանք, նոր տոմարի գործածութիւնն ընդունած են, այդ եղած է քաւական տարիներ առաջ. այն թեմերուն մէջ, ուր Հայ կաթողիկէ Հասարակութիւնս եթէ մեծամասնութիւն չկազմէ իսկ, գոնէ քաւական բազմաթիւ է նիւթապէս չվնասուելու համար տոմարի տարբերութեան պատճառաւ, և թէ թեմերէ ոմանց, ժամանակին նոր տոմարն ընդունած ըլլալը պատճառ մը չէ որ ցարդ հին տոմարը գործածող թեմերն իրենց ընթացքը փոխեն այս պիտի քմահաճ կարգադրութեան մը համակերպելով։

Նկատելով որ, Հասարակութեանս համար նոր տոմարին գործածութիւնն ինչ ինչ խորհրդածութիւններով կառավարութեան կողմէ արգիլուած էր ամէն անգամ որ այս խնդիրն յուզուած է. և թէ երջանկայիշատակ Տ. Ազարեան և Տ. Էմմանուէլեան Կաթողիկոս Պատրիարքներու օրով, Արդարութեան և Կրօնից Նախարարութենէն Պատրիարքարան գրուած 3 Բէջէպ 308 և 21 Շաբան 308 ին, 17 Մայիս 319 թուականի պաշտօնագիրը ցարդ ի զօրութեան են, և այդ պաշտօնագրոց առիթ առեղ պատճառներ չեն վերցած տակաւին։

Որոշեց մերժել նոր տոմարի գործածութեան համար եղած այս անարդի կարգադրութիւնն և ներկայ յայտարարութեամբ իւր որոշումը ծանուցանել Հայ Կաթողիկէ Հասարակութեանս.

Ի Պատրիարքարանի,

Բերա, 6)19 Դեկտ. 1912

ԱԶԳ.— Սամաթիոյ Ազգային Վարժարաններու Հոգաբարձութիւնը և Մանկավարժական կազմը կը խնդրեն Զեզմով ներկայ բլլալ առաջիկայ Կիրակի օրը — Դեկտ. 9ին, կէս օրէ ետք ժամ, 1 ու կէսին (Ը. Ե.) — Ս. Սահակեան Վարժարանի սրահին մէջ տեղի ունենալիք Մնոդական Ժողովին։ Այդ Ժողովին մէջ պիտի խօսուի սաներու մասնաւոր և բարոյական կրթութեան վերաբերող խնդիրներու մասին,

Ակնի առաջ ունենալով որ երկսեռ սաներու կրթութեան գործը սրտի մօտիկ պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր Հայու և մանաւանդ Հայ ծնողի համար, կը յուսանք որ ծնողները չպիտի դլանան զոհելու իրենց մէկ երկու ազատ ժամերը։

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան եւ Մանկավարժական Ժողովի

ՏԵՍՈՒՈՒԶ ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԱԶԳ. ԵՐԿՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ Գ. ԽԱՃԱԿ

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՐԱՇԷՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՅ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՏԷՊ. Օ. ԿՈՐԵԿԵԱՆ

ԲԱՅԻԶԷ ՀԱԶԳ. ԱՆԿԵԼԱՆՑԻ ՄԱՆՈՒԿԱՑԱՆԱՆ ՀԻՒԴԻՆ

Հիւանդ կ'ընդունի ուրբաթ և կիրակի զատ մէս օրերը ցերեկէ վերջ իր բնակարանը Բերա, Թարլա Պաշը, Թիւ 12։

50—1

ՅՈՒԼԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԲԱՐԹՈՂ ԷՖ. ԹԷԼԵԱՆԻ

Պատրիարքարանի քաղմարդիւն Դիւանապետին ամէն դասակարգերու կողմէ վայելած ժողովրդականութեան և համակրութեան պատկառելի ցոյց մըն էր երէկի իր յուղարկաւորութեան հանդէսը։ Հին և նոր Վարչական Ժողովներու անդամներ, վաճառականներ, դրագէտներ, խմբագիրներ, ամէն թաղերու պաշտօնական ներկայացուցիչներ, Սկիւտարի ազգային ներները, ուսանողներ լեցուցած էին Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցին ընդարձակ սրահը, որ համակ լուսաղարդուած էր հանգուցեալին ի պատիւ։

Դագաղը չքեղ մահաբեմի մը վրայ կը հանգչէր, շրջապատուած տասնը վեցէ աւելի պսակներով,— ընտանեկան պարագաներէն, Խասգիւղի Դպիցեան որբանոցէն, Եսգիւղի եկեղեցիէն, Սկիւտարի, Դուզկունճուքի Թաղ. Խորհուրդներէն, Աղքատաց Խնամակալութենէն, Կարապետեան վարժարանի ուսանողութենէն, եւն. ղրկուած։

Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ իրիկուընէ գնաց, Սկիւտար, ուղղակի հանգուցեալին բնակարանը և «Հոգւոյն» արտասանելէ վերջ մխիթարական խօսքեր ուղղեց իր զաւակներուն և ընտանեկան գարագաներուն։ Սկիւտար դիմելով, Ն. Սրբազնութիւնը նախագահեց մեռելական արարողութեան, շրջապատուած եպիսկոպոսներէ, վարդապետներէ և քաղաքիչ քահանաներէ։ Ս. Խաչի և Ս. Կարապետի Դպրաց դասերը մեղմաղձոտ շեշտերը կը գոռացնէին Հայ Եկեղեցւոյ միայն յատուկ ողբերգական մահնուագներուն։ Դամբանականը խօսեցաւ Ս. Պատրիարքը, որ համառօտ բայց ազդեցիկ ոճով պատկերացուց հանգուցեալ դիւանապետի։ կողմէ Պատրիարքարանի մատուցուած ծառայութիւնները, անոր անքաթիր քարտուղարի կեանքը և օրինակելի պարտաճանաչութիւնը, յարելով թէ հակառակ իր յոգնութիւններուն, իր ծերութեան հանդուցեալը չէր թերանար թնաւ իր պաշտօնին մէջ, և ազգային գործերու կարգադրութեան առթիւ Վարչութիւնը կը դիմէր անոր հին յիշատակներուն, փորձառութեան, և այսպէս խորհրդականի դեր մըն էր որ յանախ Բարթող էֆ. կը կատարէր Պատրիարքարանին մէջ։ Ս. Պատրիարքը հանգիստ մաղթեց Թէլեան էֆ.ի հոգւոյն, պարտաճանաչութեան, գթասրտութեան օրինակ ներկայացուցիչ դան և մխիթարեց բոլոր ներկաները։

Դամբանականին վերջ հանգուցեալին մարմինը եկեղեցւոյ բակէն հանուելով, ներկաներուն մեծագոյն մասը իրենց ցաւակցութիւնը յայտնելէն հանգուցեալին զաւակներ Պ. Կարապետ Թէլեանի, ազգական Անտոն էֆ. Թէլեանի, Արթաքի էֆ.ի և պարագաներուն դամբանականներ խօսուեցան, ի մէջ այլոց Կարապետեան երկսեռ վարժարանի ուսանողութեան կողմէ Բարձրագոյն դատարանի սաներէն Պ. Ա. Սաատուր Գոնեալբեան։

Դամբանականներէն վերջ թափոր կազմուելով կրկին, Թէլեան էֆէնտիի մարմինը փոխադրուեցաւ տեղւոյն գերեզմանատունը և ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Ահա Կարապետեան վարժարանին կողմէ կատարուած դամբանականին ամփոփումը։

Պատեցին մեզի, և մենք զգածուեցանք։ Այս տխրօրէն պատկառելի ցոյցին արժանաւոր անհատականութիւնը մեծ սիրտ մը կրէր, առողջ մասնաւորներով մշակուած մտքի մը հետ։ Պատեցին, իմացանք։ և ոչ ոք բնաւ ժխտեց մեր ա՛յն անոյշ տպաւորութիւնը իր յիշատակին հանդէպ, թէ հանգուցեալը բարեկամ էր մանկութեան, հաւատք ունէր մանկութեան վրայ, կը սիրէր զայն հետեւաբար և իր սիրոյն գործնական ապացոյցները կ'ուտար, իր բարոյական բոլոր տրամադրելի կարողութիւնները անխնայ և անբաժան ընծայելով որքին, որքուհիին բարեկեցութեան։ Մենք. պատանիներս, ընդհանրապէս մարդու մը մեծութիւնը կը չափենք մանկութեան հանդէպ անոր վերաբերմունքին համեմատութեամբ։ Եւ կազմեցինք մեր գաղափարը Բարթող էֆ. Թէլեանի մասին, թէ ողբացեալը հաւատք ունէր մեր վրայ, ազգին ապագան կազմող սերունդը իր սրտին մօտ էր միշտ։ Պատկառոտ երկիւղածութեամբ կը խոնարհինք ուրեմն դագաղին առջև անոր, որ աշխարհի թատերաբեմէն իսպառ կը հեռանայ, և Կարապետեան երկսեռ վարժարաններուն ուսանողութեան անունով երբ մեր փոնաքի մեծարանքին արտաքին մէկ նշանը՝ պսակի մը ձեւով կը դնենք անոր դամբանին վրայ, բարոյական աւելի հզօր ապացոյց մը կը կրենք մեր սրտին մէջ իր զգացումներուն հանդէպ, ու մեր մտքին մէջ անթառամ յիշատակ մը։

Շատ քիչ անգամ կը պատահի որ ուսանողութիւնը պատէ ա՛յդքան համակրութեամբ ծերունիի մը դագաղը։ Բանաւոր ծաղիկը կը պատուէ իր մշակը, որուն փութիկոտ գուրգուրանքներուն առարկայ դարձած է։ Այդ տրամադրութիւններով ուռճացած ծերուններ միանակ չեն աշխարհի վրայ, միանակ չեն աշխարհէն իրենց բաժնուած մինչցին։ կ'ապրին անոնք սիրտերու խորը, կ'ապրին գրին և գրքին մէջ։ կ'ապրին յիշատակովը ա՛յն բարիքներուն, զորս կատարեցին թէ՛ իբրեւ պարտականութիւն իրենց համար, և թէ իրենց անմոռութեան իբրեւ գրական, կանխաւ պատրաստուած իրենց երկրաւոր կեանքին մէջ։ Օրենսգի՛ ըլլայ իր յիշատակը, և իջնէ՛ արթնցնէ ամէնուն մէջ ազգին գաւակներուն, մանաւանդ որքերուն և որքուհիներուն հանդէպ խնամքի այն ոգին, որով խայտաց հանգուցեալը։ Լուացեալ կեանքը, որքան ալ համբէ տարիներու երկար թիւ մը, ա՛յն ատեն միայն լրացած կ'ըլլայ իրաւաբէ, երբ իր դագաղին շուրջ այսպէս կը հաւաքէ ընդհանուր վիշտ մը, որուն մօտ կը սարսռայ նաև մանկութեան ինքնաբուխ կսկիծը։ Պիտի պատենք լիյատակդ, ո՛վ հանգուցեալին ոգին, որովհետեւ դուն բարեկամն եղար մանկութեան։

Արեւելեան Անատոլուի վրայ Ալպանիոյ համար եղածին նման զինուորական արշաւանք մը չի ծրագրուեցաւ։

Ալպանացիներուն նման Քիւրտերն ալ պէտք չէ՞ր մտիք բարեկարգել... Փաշա Ատուտոյ Իթթիհատը այդ սիալը չկրցաւ ի գործ դնել և տակաւին ժամանակ չգըտած կառավարութիւնը ձգել հարկադրուեցաւ։ Ներկայ կառավարութիւնը հայերուն հետ դաշնագիր մը չէր ստորագրած։ Որով պաշտօնի գլուխ անցնելուն պէս հաւասարութիւն սկսաւ կիրարկել։

Անմիջապէս ընդդիմադիր հայ մամուլի մը ամենօրեայ քննադատութիւններուն առարկայ դարձաւ։ Բանի Օսմանցիութիւնը տկարացաւ այս քննադատութիւնները սաստկացան։ Այս ներքին դէպքերը արտաքին թունաւոր խնդրի մը վերածելու աշխատուեցաւ։ Պատրիարքարանի մէջ գուսմարուեցան էջմիածնի Կաթողիկոսը Զարին դիմեց։ Ամէն տեղերու Հայերը իրենց տեղի պետերուն դիմեցին։ Հայ պատուիրակութիւն մը եւս Ռումանիոյ թագաւորին դիմեր է... ի վերջոյ աշխատաւոր Օսմանցիութեան գլխուն դեսպանախորհուրդ մը բացին։

Մեր հայ հայրենակիցներուն ձեռք դանուող թրքերէն առաւօտեան թերթ մը Դանուբը ցոյց տալով մեզի նախ կոնիւ մղեց։ Ցեռոյ իբրեւ դարման Պէրլինի դաշնագրին կիրարկումը, Կիպրոսի դաշնագրին ընդարձակումը ցոյց տուաւ։ Ամէն օր նախաճաշի նման այս բաները օսմանցի ընթերցողներուն հրամցուեցան... որովհետեւ եթէ երբեք մեր պատուիրակները Պերլինի դաշնագիրը ձեռք առնելով դեսպանախորհուրդի մը երթան բնական է որ այն դաշնագրին 61րդ յօդուածն ալ հոն խնդրոյ առարկայ պիտի ըլլար։ Դաշնագիրներուն հնած սա բոպէիս մեռած դաշնագիրի մը օգնութեան մը դիմելը ասկէ տարբեր նպատակ մը չկրնար ունեցածըլլալ։

Բ. Դուռը բնական է որ վտանգը նշմարելով այս գարման—առաջարկը մերժեց։ Բայց մեր Հայ հայրենակիցները որոշեցին ամէն գինով Լոնտոնի մէջ պալքանեան խնդիրը քննել ու պաշտօն ունեցող դեսպանախորհուրդին մէջ։

Նոյնիսկ յաջ ազգին դատապարտուած նկատուող Օրմանեան Արքեպիսկոպոսը դիւանագիտութեան մէջ իր ունեցած համբաւին համար իր յանցանքներէն մերկացուելով Եւրոպայի հայոց հոգեւոր հովիւ նշանակուեր։ Մանչիսթըր և Լոնտոն մեկնելու կը պատրաստուի...

Կը հարցնեք մտիք այս գործունէութիւններն ալ եւրոպական լրաբերները հնարեցին, այս հարցումին պատասխանն է որ դրդիչները երեւան պիտի բերէ։ «Իֆեամ» պարտականութիւն ունի այս շարժումները իր ընթերցողներուն ծանուցանելու։ Ներքին գործերու նախարար յայտարարեց պաշտօնապէս այս խնդիրը ներքին խնդիր մըն է։

Եթէ իրենց անձը զէթ իրենց աչքը Լոնտոն յառած անձերն Բ. Դուռ կանչուիլը ատոր ապացոյց է։ Մենք բարենորոգումներու թշնամի չենք։ Բայց համոզուած ենք որ սարիկ ոչ թէ Լոնտոն այլ Պապը Ալի ճատոէ կը գանուի։

ՀԱՅԱԲՆԱԿ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Երէկ ինչպէս գրած էինք Վարչապետը նախարարական յանձնաժողովի մը ներկայութեան, Օրմանեան Սրբազանի, Քէլէկեան, Տաղավարեան և Կիւլէնկեան էֆ.ներու պարզած է Օսմանեան կառավարութեան ծրագիրը հայարնակ նահանգներու բարեկարգութեան համար։ Այս մասին կը տեղեկանանք թէ վերոյիշեալ անձնաւորութիւնները ներկայացուած ծրագիրներուն ինչ ինչ կէտերու մասին դիտողութիւններ ըրած են որոնք փոփոխելու որոշում տուած է, միեւնոյն ատեն վարչապետը խնդրած է որ առանձին կերպով խորհելէ վերջ կրկին փոփոխակի մասերը որոշեն և տեղեկագրեն վարչապետութեան իրենց առաջարկներուն հետ միասին։

Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն կառավարութեան պատրաստած ներկայ ծրագիրը Բ. Դուռ հրաւիրուած վերոյիշեալ հայ անձնաւորութիւններու կողմէ ըլլալիք թելադրութիւններով փոփոխուելէ և վերջնական ձեւ մը ստանալէ վերջ պիտի ղրկուի նաև Ազգ. Պատրիարքարան որպէս զի ապգ. եշխանութիւնք ալ իրենց դիտողութիւնները ընեն։ Այս կերպով ալ ծրագիրը կարգ մը փոփոխութիւններ կրելէ և կայս. իրաւէով վաւերացուելէ վերջ, յանձնաժողովը ճամբայ պիտի ելնէ դէպի Հայաստան։ Սակայն ձմրան սաստկութիւնը նկատի առնելով ամէն պարագայի տակ յանձնաժողովը գարնան պիտի կրնայ մեկնիլ, եթէ սակայն մինչեւ այն ատեն անակնկալներ արգելք չըլլան։

Պատերազմական նախարար Նազըմ փաշա երէկ Պոլիս ժամանելով կայսերական ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։

ԹՐՔՈՀԵԼԼԷՆ ՆԱԽԱՄԱՐՏ

Երէկ առտու օսմ. փոքր նաւամարտին մը 8արտանելէ յառաջացած է դէպի Պողճա Ատասի (Թէնէդոս) ուր հանդիպած է հելլէն թորփիլանաւերու նաւամարտի մը։ Այս առթիւ բուռն նաւամարտ մը մղուած է որ չորս ժամէ աւելի տեւած է։ Օսմ. նաւատորմի հրամանատարութեան կողմէ տրուած տեղեկութեան համաձայն Ավերօֆ զրահաւորը Լիմնոսի ետեւը Մունտոսի ծովածոցը կը գտնուի և քիչ մը նորոգուելէ վերջ պիտի ղրկուի եղեր Բիրէա, կատարեալ կերպով նորոգուելու համար։ Կը տեղեկացուի նաև թէ առաջին նաւամարտին մէջ «Ավերօֆ»ի նաւապետին երկու որունքները թնդանօթի հարուած տուած են։ «Իֆեամ» կը գրէ «Ավերօֆ» Սալամինէ կը տարուի և կը նորոգուի։

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մանօթ փախստական Շերիֆ փաշա, ինչպէս և Նէճիպ Մելհամէ, Իպա Բէշիրի պատուիրակները Երէկ Վարչապետին հետ երկար տեսակցութիւններ ունեցան։

ՄԻՏԻԼԻԻ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄԸ

Հելլէնական «Մակեդոնիա» թերթաթերթը թորփիլանաւի մը հետ միասին Միթիլի կղզիին կարգ մը ծովեզերեայ կէտերը ամբակոծելէ վերջ հեռացած է։ Օսմ. զինուորները սաստիկ թնդանօթաձգութիւն մը կատարած են Հելլէն մարտանաւերուն դէմ։

ԶԻՆՈՒՈՐՈՒՈՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ

Զինուորական իշխանութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1303էն մինչև 1307ի ծննդեանդներուն «պէտքը նագիներ տակաւին քանի մը օր եւս պիտի շարունակուին գանձուիլ։ Ուշացողներուն կը ծանուցուի որ պայմանաժամին լրանալէն վերջ այլեւս պէտքէ կարելի չըլլար ընդունիլ տալ թէ «ինիֆաթ» զինուորներուն համար։

ԵԱՆԵԱՅԻ ՊԱՐՏՈՒՔԻՒՆՆԵՐԸ

Եանեայի օսմ. հրամանատարութենէն երէկ իրիկուան հասած հեռագրի մը նայելով Եանեայի վերջին պատերազմի միջոցին հելլէն զինուորները 3000 է աւելի ըսպանեալ ու վիրաւոր և բազմաթիւ գերի տալէ վերջ ետ նահանջած են։

ՀԵԼԼԷՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ

Առնուած մանաւոր տեղեկութիւններու նայելով հելլէն մարտանաւերը Քիոս և Միթիլի կղզիներուն քացերը կը շարունակեն պտտիլ։

ԱԻՍՏՐԵՒՍԵՐՊ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՎԱԽԵՐԸ

ԴԱՆՈՒՐԻ ՎՐԱՑ ԹՈՐՓԻԼԱՆԵՐ

Սերպիոյ պատերազմական նախարդ նախարար Զօր. Ստեփանովիչի մանաւոր կարգադրութեամբ որոշուած է Աւստրիական սահմանագլուխին վրայ գտնուող Դանուբ և Տրին գետերը թորփիլներ ծածկել։ Թորփիլներու դեսեղումը գաղտնապէս տեղի ունեցած է և նպատակ ունի Աւստրիացիներու յանկարծական մէկ յարձակումին առաջքն առնելու։ Սերպիոյ մէջ նախարարական արտասովոր ժողով մը գումարուած է այժմէն իսկ ձեռք առնելու համար Աւստրիական հաւանական յարձակումի մը դէմ անհրաժեշտ եղող բոլոր զինուորական կանխագուշութեան միջոցները։

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄՐԳԱՆ ՊԻՏԻ ԵՐԿԱՐԱԶԳՈՒՈՆ

Հավախի գործակալութիւնը Լոնտոնէն երէկի պատգամաւորներու դումարումին մասին հետեւեալը կը տեղեկագրէ։—

Ինչ որ ամէնէն աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէ Պալքանեան պատուիրակներուն, այն ալ Օսմանեան պատուիրակներն իրաքանչիւր կարեւոր հարցի մը ծագելուն իրենց կառավարութենէն հրահանգի սպասելն է։ Եթէ այսպէս ամէն խնդրի համար երկար ու բարակ հրահանգներ խնդրել և Կ. Պոլսոյ պաշտօնական թղթակցութիւններ կատարել ըլլայ, ապահովաբար բանակցութիւնները անպայման ժամանակի մը համար պիտի երկարաձգուին։ Արդ, կ'ըսուի թէ Պալքանեան չորս դաշնակից պետութիւններէն և ոչ մէկը չի փափաքիր և չկրնար ամիսներով զինուած և կազմ ու պատրաստ վիճակի մէջ սպասել։ Տնտեսական հրապարակը կայուն վիճակ մը ունած է։ Ամենեին սև է գործառնութիւն տեղի չունենար, այնպէս որ սպասումի իրաքանչիւր անագին զոհողութիւն մըն է։ Եթէ փափաքած թուրքպալքանեան հաշտութիւնը կարելի եղածին չափ շուտով չկնքուի, այն ատեն նախընտրելի պիտի ըլլայ պատերազմի վերսկսումը։

ԱԼՊԱՒՈՅ ԵՒ ՍԵՐՊԻՈՅ ՆԱԻԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԽՆԴԻՐԸ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹՅԱՆ

Լոնտոնեան թերթերը միաբամուն կերպով ի վեր կը հանեն դեսպաններու ժողովին Ալպանիոյ ինքնավարութեան և Ադրիական վրայ գտնուող նաւահանգիստի մը Սերպիոյ ձգտումին խնդիրներու մասին ձեռք առած կարգադրութիւններուն կարեւորութիւնը։ Վեց մեծ տէրութիւններուն առաջարկած լուծումի ձեւը շատ նպաստաւոր ընդունելութիւն գտաւ։

Վիէննայէ և Պէլկրատէ առղուած հեռագիրներ եւս ցոյց կուտան թէ Լէնանի դեսպանական հորհուրդին կողմէ տրուած որոշումը թէ Ս. սարոյ և թէ Սերպիոյ մէջ բուռն զոհունակութիւն պատճառած է։ Այսպէսով առաջը առնուած է ամէն անպատեհութեանց։

ՍԻԼԻՍԳՐԷԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

«Էջօ տը Բարի» թերթը Վիէննայէ ստացած մանաւոր տեղեկութեան մը վրայ յենլով ը յայտարարէ թէ Ռումանիա չափազանց դժգոհ է Պալքանեան պատերազմին առթիւ ստեղծուած անպատ կացութենէն և թէ Ռումանիան կառավարութիւնը առանց սպասելու որ Լոնտոնի դեսպանախորհուրդ իրեն մասին նպաստաւոր կարգադրութիւն մը ընէ, Սիլիսդրէն պիտի գրաւէ։

Սիլիսդրէի գրաւումը կատարուած իրողութեան մը առջեւ պիտի դնէ Եւրոպան։

Օսմ. Գործակալութիւնը կը յայտարարէ թէ Պուքրէշի իր Թղթակիցը չի հաստատեր այս լուրը։ Սիլիսդրէ կը գտնուի Դանուբի ձախ եզերքին վրայ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Դեկտ.— Իրաւ է թէ դեսպանախորհուրդին խորհրդակցութիւններուն երկուշաբթի յետաձգուելու պարագան Պալքանեան պատուիրակներուն վրայ գէշ ազդած է թէեւ, բայց և այնպէս ձեռնհաս չրջանակներու մէջ լաւատես կարծիք կը յայտնուի այդ մասին։

Պարոն Բարտէլլան քիչ առաջ մեկնեցաւ սիրած մէկ անձին ծրագիրները խափանելու դիտաւորութեամբ... պէտք է որ այդ անձը կանխաւ իմանայ իրեն ենթարկուած վտանգը, և գիտնալով Բարտէլլանի դէմ ձեր ատելութիւնը, ձեզի կանչել տուի և կ'ըսեմ. կ'ուզէ՞ք գոհացնել թէ ձեր ատելութիւնը և թէ Ձեր փառասիրութիւնը, կ'ուզէ՞ք օձիքներդ ազատել ձեր ատածէն և միեւնոյն ժամանակ ապահովել ձեզի համար հզօր պաշտպան մը։

—Այդ հզօր պաշտպանին անո՞ւնը, ըսաւ Պիւսի որ կը մտածէր։

— Ֆաուսթա՛։

— Ֆաուսթա՛... անիկա մեռած չէ՞ որ։

— Ողջ է և շատ ողջ. փա՛ռք Աստուծոյ։

— Բայց... ներեցէք ինծի, Տիկին... ինչ չափ ունիք դուք կանուխէն Ֆաուսթայի իմացնելով անոր ենթարկուելիք վտանգը։

— Պարո՞ն, կրնամ ըսել ձեզի թէ, իշխանուհին, իր ամենակարողութեան դեռ մտաւոր ժամանակին մէջ՝ մեր տունին բարերարը եղած է... կրնամ խնդրել ձեզի երախտագիտութեան՝ վրայ, բայց ձեր յուսախաբ ժպիտէն կը տեսնեմ որ պիտի չհաւատաք ինծի։ Լաւ ուի պարզապէս կ'ըսեմ ձեզի. իշխանուհին ծրագիրներուն յաջողութենէն կախում ունի մեր տունին ապագան... անիկա զոր երդմամբ ատեն ա՛ուանած եմ իմ գերիշխանուհի՝ պիտի դիմայ գտնտոել արքայաբար իրեն տալիք ծառայութիւնս...

— Լա՛ւ, մրմռաց Պիւսի, ահա՛ պատճառ մը զոր կը հասկնամ... ուրեմն Տիկին, խնդիրը այն է որ Ֆաուսթայի իմաց տուի կանխաւ թէ Պարոն Բարտէլլան իր բերնէն ետեւէն ինկած է և կ'ուզէ արգելք ըլլալ իր ձեռնարկութիւններուն... բայց ի՞նչ են արդարեւ այդ ծրագիրները։

— Ֆրանսայի թագը Սպանիոյ Ֆիլիքին գլխուն վրայ դնել։

— Պիւսի-Լէքլէռ ցատկեց, և ապշահար։

— Եւ կ'ուզէ՞ք օգնել Ֆաուսթայի այս ձեռնարկութեան մէջ, դո՞ւք... դո՞ւք...

Գլուխն հանկցաւ այս խօսքերուն իմաստը։ Այսու հանդերձ չդժկամակեցաւ։

— Պարո՞ն, քննեցի Հանրի թագաւորին մտադրութիւններ։ Եթէ անիկա Ֆրանսայի թագաւոր ըլլայ, Մօնմարթոր վանքը և իր մայրապետը ասով ոչ աւելի հարուստ պիտի ըլլան ոչ աւելի նպաստաւորուած։ Այն ատեն...

— Հասկցուեցաւ, Տիկին, ան ալ փաստ մըն է զոր աքանչելի կերպով կը հասկնամ։ Ուրեմն կ'ընդունիմ ձեր պատուիրակը ըլլալ։ Հաճեցէք հիմա՝ հարկ եղած տեղեկութիւնները տալ ինծի։

— Քանի մը խօսքով, պարո՞ն, ահա՛։ խնդիրը Հանրի Գ.ի մէկ յայտարարութեան վրայ է, որ Ֆիլիքը կը ճանչնայ իբրեւ մէկ ժառանգը... այս յայտարարութիւնը իշխանուհին կը տանի Սպանիոյ թագաւորին։ Պարոն Բարտէլլան անոր ձեռքէն պիտի իլէ զայն Նաֆարայի Հանրիին հայրենոյն, և դուք ասիկա պիտի իմացնէք Ֆաուսթայի, պիտի օգնէք անոր և պիտի պաշտպանէք զայն... և ասիկա ինծի խորին կատաղ թէ թերեւս օգտակար պիտի ըլլայ ձեզի որ, քանի մը լաւ սուր չարժող մարդիկ ձեզի հետ ունենաք։

— Ես ալ անոր վրայ կը մտածէի Տիկին, ըսաւ

ԱՐԱՂԾ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿՈՐԵԼՈՎ Ծ՚ԼՈՒՑՈՒՄ

ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԾ Է ԻՐ ՅԻՇՈՂԱԿԱՆ ԿՈՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՆՈՒՑԾ Հ ՄԻՐ ՈՐՈՆՔ ԿԸ ՏԻՒՍՊԻՆ ՍՆԿԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ, ես պատրաստած եմ չեռ մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրայրք գրբան մը անոնց համար որոնց ջիղերը բոլորովին քայքայուած են զէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անոնց պարզապէս ապրելու ախորժակ։ Որպէս «ՄԱՐԻԴԱ» գործարանին հնարիչ՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիացաբար, և երբ ինկնութիւն անոնց որոնք լսելիան կը տարապին։

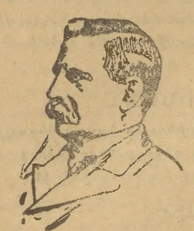

Իմ դարմանս բարիք մը է ամէնուն, որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և յոյզ, բայց մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու սեռական գործարանները, դարմանելով ամբողջ ուղիղ սիստիմը։ Ան կ՚ինարկուի մեծ յաջողութեամբ հոն ուր տենկորոյթիւնը երեւան եկած է իրրև հետեւանք ոգեղէն բուսեբիներու, ծխախոտի չափազանց գործածութեան, թունաւորի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաեւ ուղիղի ծածուկ և զէշ սովորութիւններու որոնք մեծաս կը պատճառեն սեռական կարողութեան։ Սեռական և ջղային սիստիմի վրայ միասնաբար ազդելով զէշ սովորութիւններու թոյնն կը պատճառի նաեւ թանձր թիւի կամ տարի չարաչար գործածութիւնք, մեռնդի պակասութիւնը, եւայլն։ Անոնք, որոնք թեւ ոյժ կամենան կրնան կը վարեն, բայց լսելիան կը տարապի սովորութիւնն պէտք կամենան իմ սովորութիւնը։ Իմ դարմանս յուսով կուսայ այն երիտասարդութիւնը, որուն կը ձգտին ոյժգան բուն կերպով։

«ՄԱՐԻԹԱՆ» պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար։

«ՄԱՐԻԹԱՆ» տարբերն է ապաքինման։

Ան ուժ կուսայ սեռական գործարաններուն, նոր կենսակցութիւն մը տալով։ Ան անհանգիստ նշանները, որոնք երեւան ունեցան անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ՚անհետանան, ի մեծ ոյժս ինքնութիւն մը գտնուն մէջ, անհանգիստ քուն, տարուութիւն կը ներշնչէ։ Եթէ որ յուսահատութեան մէջ ինկած է, կրնայ դրել ինձ, իրարիրելու վասն ելլալով։ Ես ալ պիտի դրեմ ձեզ որոնք որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի գտնեն։ Այդ գործարանի գործածութեան մասին բերեր ցուցց 100ին 30 տարի ապրելու երաշխաւորուած պիտի դառնաք։ Եթէ որ իրեն դիմել կրնայ վասն թէ մեռնիլ զրել, ներդիրելով երեք հատ մէկնիկ գանկանոնց նամակ դրոյ (գրք) Քրիստոսի Ծանրաքնու համար։ Ես կը գրեմ փորձի համար «ՄԱՐԻԹԱՆ», թանաքի փոխարեն։ Ինձ ոչ ոք գրեմ, ոչ ոք գրեմ բնաւ։ Ինձ ոչ ոք գրեմ։ Ինձ ոչ ոք գրեմ։ Ինձ ոչ ոք գրեմ